

INFORMACE O CHARTĚ 77
 ročník dvanáctý (1989) - č.13
 uzávěrka dne 21.6.1989

.....	
Dokument Charty 77 46 89 Telegram do Maďarska	2
Sdělení VONS č.1030 (K.Petrovický a J.Karpíšková trestně stíháni)	2
1031 (Odvolení Barbory Rosendorfové)	2
1032 (Trestní stíháni bratrů Huškových)	3
1033 (Hlavní líčení proti Fr.Stárkovi)	3
1034 (Trestní postihy za účast na prvomájové manifestaci)	3
1035 (Účastníci setkání SPUSA podezřelí z přečinu)	4
Dva dokumenty Helsinského výboru v Polsku	5
Informace o Chartě 77 v angličtině	5
K situaci politických vězňů (P.Cibulka, O.Veverka, I.Jirous, J.Tichý)	6
Odpěrači vojenské služby (L.Frank, V.Kočí)	7
Joan Baezová v Bratislavě	8
Petr Pospíchal: Polské volby	10
Pohled nekonstruktivní opozice	13
V samizdatu nově vyšlo...	13
Krátké zprávy	
Věvec Charty 77 při pohřbu Imreho Nagye	14
Brutální postup příslušníků SNB bez pochybení	14
Občané z České Skalice piší generálnímu prokurátorovi	14
Polsko-čs.solidarita blahopřeje Solidaritě	14
Pozdrav z polsko-čs. hranice	15
Rozhovor zástupců NMS z maďarským velvyslancem	15
Týden solidarity s čínskými studenty	15
Pietní akt v Brně	15
Represe proti návštěvě Budapešti	15
Perzekuce plzeňského aktivisty Michala Vaňka	16
Setkání aktivistů západočeských nezávislých iniciativ	16
Zmaření přednášky v Bratislavě	16
Setkání Klubu za socialistickou přestavbu - Obroda	16
Další setkání brněnského diskusního klubu	17
Václavu Havlovi navrácen počítač	17
Založení Křesťanské unie lidských práv	17
Pout ke cti sv.Jana Nepomuka Neumanna	17
Mírová slavnost v Líšni	18
Körzo za lidská práva v Praze	18
Zadržení Hany a Petra Holcnerových	18
Policejní zásah proti ekologické manifestaci	18
Zprávy ze SSSR	19
.....	

Informace o Chartě 77 vydává nezávislá redakční skupina signatářů Charty 77

Heřman Chromý, Podolí 2762, 276 01 Mělník
 Pavla Paloušová, Na Kampě 8, 113 00 Praha 1
 Petr Uhl, Anglická 8, 120 00 Praha 2

Informace o Chartě 77 vycházejí jednou za 14 dní. Jsou periodickou tiskovinou, nezávislou jak na státní moci, tak i na Chartě 77. Úzce spolupracují a mluvícími Charty 77 a zveřejňují v plném rozsahu všechny dokumenty Charty 77 jakož i všechna sdělení VONS. Náklady na výrobu a distribuci jsou hrazeny z dobrovolných příspěvků z domova i ciziny. Signatářům a aktivním stoupencům Charty 77 v Československu se infoch poskytuje podle technických možností, a to zdarma. V případě výroby a distribuce infochu, které jsou nezávislé na naší redakci, jsou náklady na jeden výtisk i s poštovním 10 Kčs.

Přetiskování či jiné přebírání textů zveřejněných infochem je možné jen s uvedením pramene. Bez uvedení pramene je možno přebírat dokumenty Charty 77, sdělení VONS, petice, otevřené dopisy, fejetony, jakož i texty, z jejichž charakteru či uvedení je zřejmé, že nebyly psány pro infoch.

Charta 77/46/89

Telegram do Maďarska

V Praze 16.6.1989

Občanům Maďarska

Vážení!

Dnes, 16.června 1989, vzdáváte veřejně poctu někdejšímu maďarskému předsedovi vlády Imre Nagyovi a jeho spolupracovníkům, kteří byli před jedenatřiceti lety popraveni na základě rozsudků, vynesených ve vykonstruovaném soudním procesu. Skutečným důvodem justiční vraždy však bylo to, že její oběti stály v říjnu a listopadu 1956 v čele všelidového povstání proti stalinskému despotismu a že se vzepřely invazi sovětské armády, která měla povstání potlačit.

Důstojné uložení ostatků Imre Nagye a jeho druhů pokládáme za jejich občanskou rehabilitaci, kterou - jak pevně věříme - brzy doprovodí i rehabilitace právní.

Události, které vstoupily do historie Vaší země před třiatřiceti lety, se dnes dostávají do pravdivého světla. Do světla poznání, že cesta k lepší budoucnosti vede vždy přes nezbytná zadostiučnění spravedlnosti.

Spolu s Vámi uznáváme osobnost Imre Nagye jako novodobý symbol Vašich snah a tužeb po svobodě, demokracii a spravedlnosti, tedy po těch univerzálních hodnotách, jež inspirují i naše úsilí o ozoravění společnosti.

Tomáš Hradílek
mluvčí Charty 77

Dana Němcová
mluvčí Charty 77

Saša Vondra
mluvčí Charty 77

Sdělení Výboru na obranu nespravedlivě stíhaných, který je čl.ligou pro lidská práva a členem Mezinárodní federace pro lidská práva (FIDH)

Všechna sdělení VOMS jsou zasílána Federálnímu shromáždění. Jména a adresy členů VOMS jsme zveřejnili ve sdělení č.860.

Sdělení č.1030 (Kamil Petrovický a Jana Karpíšková trestně stíhání)

Dne 1.5.1989 večer procházeli dva stoupenci hnutí punk, Kamil Petrovický, nar.25.2.1970, a Jana Karpíšková, nar.8.4.1971, obcí Kyšice u Plzně s papírovými československými vlaječkami v rukou. Asi v 8,30 byli zadrženi neuniformovanými příslušníky SNB, kteří je posadili do vozu a odvezli nejprve do sousední vesnice, kde na krajnici silnice sebrali pohozenou sovětskou vlajku.

Pak byli oba mladí lidé převezeni na oddělení VB do Kaznějova, kde jim bylo vzneseno obvinění z trestného činu výtržnictví podle §202/1 tr.z., jehož se měli dopustit tím, že údajně ničili prvomájovou výzdobu, strhávali vlajky a kopali do nich. Jako důkaz jejich počinání byla předložena dodatečně nalezená sovětská vlajka.

Kamil Petrovický a Jana Karpíšková byli druhý den propuštěni po více než třináctihodinovém zadržování. Zřejmě vykonstruované obvinění proti nim je jednak výrazem agresivity bezpečnostních složek vůči nekonformně vystupujícím občanům, jednak důsledkem mocenské direktivy, podle níž jsou letošní prvomájové oslavy výlučně věcí státu, do které je obyčejným lidem nerádo zasahovat.

(K předchozím represím proti K.Petrovickému a J.Karpíškové, kteří mezitím uzavřeli sňatek, viz naše sdělení č.622,645,652,661,713,730,741,778 a 914)

V Praze 14.6.1989

*

Sdělení č.1031 (Odvolání Barbory Rosendorfové)

Senát městského soudu v Praze za předsednictví JUDr.Jaroslava Novotného má ve veřejném zasedání, konaném dne 22.6.1989 ve 13 hodin v místnosti č.99 ve druhém patře budovy městského soudu ve Spálené ulici, projednat odvolání herečky Barbory Rosendorfové proti rozsudku obvodního soudu pro Prahu I. Jak jsme již informovali (viz sdělení č.899, 960 a 997), byla B.Rosendorfová tímto rozsudkem, který je v její věci již druhým v pořadí, neboť původní plně zproštění viny bylo na základě odvolání prokurátora zvráceno usnesením městského soudu, uznána vinnou trestným činem útoku na státní orgán a orgán společenské organizace podle §154/2 tr.z. a byl jí uložen peněžitý trest 1500 Kčs. To vše v souvislosti s nezávislou manifestací dne 28.října 1988, přičemž ani pouhá účast B.Rosendorfové na této manifestaci nebyla přesvědčivě prokázána.

V Praze 20.6.1989

*

Sdělení č.1032 (Trestní stíhání bratrů Huškových)

Vyšetřovatel okresní prokuratury v Opavě Petr Filípek zahájil dne 26.4.1989 trestní stíhání proti Stanislavu Huškovi, nar.2.6.1963, závozníkovi, bytem Vítkov, Švarmova 540, a proti jeho bratru Kamilu Huškovi, nar. 25.8.1965, horníkovi, bytem tamtéž. Oba je obvinil z přípravy trestného činu útoku na státní orgán a orgán společenské organizace podle §7|1 k §154|2 tr.z., jehož se měli dopustit tím, že koncem února 1989 "vyhotovili písemné prohlášení adresované prezidentovi ČSSR s urážlivým obsahem, poukazujícím na údajné porušování mezinárodních smluv a zneužívání pravomoci vládou ČSSR, se záměrem seznámit s jeho obsahem své známé, získat pro ně jejich podpisy a pak zaslat adresátovi, k čemuž v důsledku zákroku příslušníků SNB nedošlo".

Toto obvinění je absurdní nejenom právně, ale dokonce i ve smyslu současné politické linie. Oba bratři jsou stíháni výlučně za "myšlenkový zločin", neboť se prý přiznali, že měli v úmyslu šířit svůj kritický názor na dodržování mezinárodních smluv. Samo toto trestní stíhání pokazuje, že jejich kritika byla plně oprávněná, neboť ČSSR se opakovaně zavázala respektovat svobodu informací a právo občanů kontrolovat dodržování těchto závazků. I kdyby nebylo jiných argumentů, již vzneseným obviněním porušil vyšetřovatel prokuratury "mezinárodní smlouvy" a plně tak potvrdil oprávněnost kritického postoje bratrů Huškových.
V Praze 20.6.1989

*

Sdělení č.1033 (Hlavní líčení proti Františku Stárkovi)

Předsedkyně senátu okresního soudu v Ústí nad Orlicí JUDr.Jana Faifrová stanovila hlavní líčení v trestní věci proti Františku Stárkovi a Ivě Vojtkové na 26. až 30.červen 1989. Líčení se má konat v jednací síni č.24 v I.patře budovy, denně od 8.hodiny ránní. F.Stárek, 36letý signatář Charty 77 a jedna z předních osobností českého kulturního undergroundu, bude k hlavnímu líčení předváděn z vazby, ve které je od 23.2.1989 ve věznici v Hradci Králové; jeho družka Iva Vojtková je stíhána na svobodě. (Viz sdělení č.935, 955, 978 a 1020.)

Okresní prokurátor v Ústí n.Orlicí JUDr.Jaroslav Mazanec žaluje Fr.Stárka pro trestný čin pobuřování podle §100|1a,3a tr.z. a Ivu Vojtkovou pro pomoc k tr.činu pobuřování podle §10|1 c| k §100|1a,3a tr.z. Fr.Stárek se měl tohoto trestného činu dopustit výhradně tím, že v bytě Ivy Vojtkové i jinde vyhotovoval a na cyklostylu rozmnožoval časopisy Vokno a Voknoviny, které pak rozšiřoval. Větší část obžaloby je věnována hodnocení těchto undergroundových časopisů. Vytýká se jim, že jsou "protisocialisticky zaměřené", že "napadají orgány státní moci za přijatá opatření a rozhodnutí směřující proti skupinám osob zabývajících se pořádáním různých srazů, koncertů, výstav apod." Voknoviny přitom mají prý ještě nepřátelštější zaměření než Vokno. Byla v nich dokonce "uveřejňována sdělení takových skupin, jako je Charta 77, VONS a dalších." Obžaloba poukazuje rovněž na styky Fr.Stárka se zahraničím, konkrétně s Janem Pelcem, Pavlem Tigridem, Milanem Kubesem a Ivanou Šustrovou. Trestná činnost Fr.Stárka a Ivy Vojtkové je prokázána několika desítkami svědeckých výpovědí - mnozí čtenáři Vokna a Voknovin a spolupracovníci F.Stárka skutečně proti němu vypovídali - a dále znaleckými posudky, včetně posudku federálního ministerstva vnitra.

Budou-li uznáni vinnými, hrozí oběma obžalovaným trest odnětí svobody od jednoho roku do pěti let.

V Praze 20.6.1989

*

Sdělení č.1034 (Trestní postihy za účast na prvomájové manifestaci)

Za údajné narušování veřejného pořádku při prvomájovém průvodu v Praze bylo vedeno řízení o přečinu proti veřejnému pořádku podle §6|a (event. i písm.c) zákona o přečinech proti těmto osobám (viz sdělení 1008, 1021 a 1026):

Ing.Tomáš Hradílek, nar.28.4.1945, Zahradní 892, Lipník n. Bečvou
Jan Urban, 27.3.1951, Thunovská 19, Praha 1
Jan Ruml, 5.3.1953, Kremelská 104, Praha 10

Jiří Jelínek, 8.5.1967, Průmyslová 455, Planá n.Lužnicí
Arnošt Kohut, 29.7.1957, Lidická 16, Prostějov
Stanislav Devátý, 8.6.1952, Revoluční 1285, byt 312, Gottwaldov
Jan Maxa, 15.2.1964, Wolkerova 1|35, Praha 6
Tomáš Tvaroch, 5.12.1963, Dobrovodská 82, České Budějovice
Vladimír Trída, 7.6.1972, Družstevní 4509, Gottwaldov

Vyhledavatel VB npor.Kopič z oddělení VB ve Školské ulici v Praze 1, rozhodl dne 1.6.1989, že ing.Tomáš Hradílek, Jan Urban, Jan Ruml, Jiří Jelínek a Arnošt Kohut nejsou z tohoto přečinu již podezřelí, neboť se objasněním nepodařilo shromáždit dostatečný důkazní materiál. U Jana Urbana nebyla navíc prokázána ani jeho účast na převozu. Vyhledavatel proto věc odložil.

Na S.Devátého, J.Maxu, T.Tvarocha a V.Trídu podal prokurátor dne 5.5.1989 obvodnímu soudu pro Prahu 1 návrh na potrestání. S.Devátý byl jako obviněný z tohoto přečinu od 1.5. do 19.5. ve vazbě. Dne 19.5.1989 spojil vyšetřovatel StB KS SNB mjr.JUDr.Jan Domínek trestní věc přečinu proti těmto čtyřem obviněným s trestní věcí proti S.Devátému, v níž je od 17.3.1989 stíhán sám pro trestný čin pobuřování podle §100|1a,3a tr.z., jehož se měl dopustit v souvislosti s dvěma písemnostmi SPUSA (viz sdělení 963,976,987). Mezitím však bylo trestní stíhání proti Tomáši Tvarochovi zastaveno. Podle usnesení vyšetřovatele StB z 19.5. údajně ze spisového materiálu vyplývá podezření, že se Stanislav Devátý navíc dopustil 1.května v cele předběžného zadržení v Konviktské ulici v Praze trestných činů útoku na státní orgán a orgán společenské organizace podle §154|2 tr.z., útoku na veřejného činitele podle §156|2 tr.z. a ztěžování výkonu pravomoci veřejného činitele podle §156a tr.z. Toto podezření bylo vysloveno poprvé až 19.5.1989, v den propuštění Stanislava Devátého z vazby. Veškeré vyšetřovací úkony, týkající se konfliktu S.Devátého s příslušníky StB jsou prováděny až od 19.5., i když k tomuto konfliktu, vyprovokovanému příslušníky SNB, došlo již 1.května.
V Praze 20.6.1989

*

Sdělení č.1035 (Účastníci setkání SPUSA podezřelí z přečinu)

Dne 8.4.1989 se v Pardubicích uskutečnilo setkání aktivistů SPUSA a dalších nezávislých iniciativ převážně z Východočeského kraje. Zúčastnilo se ho 37 lidí. Setkání bylo přerušeno zásahem VB, která v restauračním sále, kde se setkání konalo, zkontrolovala občanské průkazy všech jeho účastníků a 14 z nich předvedla na oddělení SNB v Pardubicích. Příslušníci SNB prováděli rovněž nezákonné osobní prohlídky; Jarmila Štibicová byla v této souvislosti převezena do ženského nápravně výchovného ústavu v Pardubicích, kde musela dělat nahá dřepy s rozkročenými nohama, a to i přes upozornění, že se nedávno podrobila gynekologické operaci.

Teprve 28.4. vyslovily orgány VB u několika účastníků setkání podezření z přečinu proti veřejnému pořádku podle §6 a) zákona o přečinech a další označily orgány za podezřelé až v květnu a začátkem června. Podezření bylo dosud vysloveno všem 14 osobám, které byly 8.4.1989 předvedeny, a šesti z těch, které byly pouze legitimovány. Jsou to:

Oldřich Bašta, technik, bytem Staročesko u Pardubic
Ladislav Cerman, nar.26.11.1952, dělník, bytem Pospíšilova 229, Česká Skalice
Jaromír Čaň, úředník, bytem Pardubice
Petr Dvorný, nar.22.12.1967, staveb.dělník, bytem Mírova 1437, Rychnov n.Kněžnou
Miroslava Havelková, nar.18.6.1963, v domácnosti, bytem Jiráskova 849, Rychnov n.K.
Jan Hručka, nar.12.12.1956, konstruktér, bytem Knappova 24, Jaroměř
Zdeněk Ingr, nar.1953, technik, bytem Strossova 175, Pardubice
Pavel Jablonský, nar.8.5.1961, zámečnický, bytem Janáčkova 1154, Rychnov n.K.
Alena Janečková, nar.18.12.1955, učitelka mateřské školy, bytem A.Zápotočského 235, Česká Skalice
Ludvík Jelínek, řidič, bytem Na drážce 1499, Pardubice
Regina Kobosová, zootechnička, Sladkovského 487, Pardubice
Jaroslav Kocourek, vrátný, bytem Struha 789, Vamberk

Petr Novotný, dělník, bytem Fidrova 273, Pardubice
Stanislav Penc, nar.28.2.1970, dělník, bytem Vycpálkova 972, Praha 4
Stanislav Pitaš, nar.12.12.1957, dělník, bytem A.Zápotockého 235, Česká Skalice
František Postupa, hlídač, bytem Sladkovského 699/II, Chrudim
Břetislav Raška, dělník, bytem Chrudim
Lumír Sokol, nar.9.12.1959, tiskař, bytem Dasická 1961, Pardubice
Jarmila Stibicová, nar.14.8.1933, uklízečka, bytem Rokycanova 2583, Pardubice
PhDr.Aleš Valenta, nar.17.5.1964, referent, Rooseveltova 192/4, Chlumec n.C.

I když objasňování přečinu může trvat pouze měsíc a tato lhůta nesmí být prodloužena, nepodal dosud prokurátor k okresnímu soudu v Pardubicích žádný návrh na potrestání. Zato byli nejméně tři podezřelí, a to P.Jablonský, P.Dvorný a M.Havelková zbaveni cestovních pasů, které jim byly odebrány proto, že jejich "vycestování do ciziny by bylo v rozporu s ochranou vnitřního pořádku".

Dne 27.5.1989 se konalo v Bílé Lhotě u Litovle v okrese Olomouc setkání aktivistů SPUSA z Moravy a Čech. Zhruba 50 jeho účastníků bylo při procházce lesem, kterou podnikli po svém jednání, přepadeno asi 150 příslušníky VB a StB. Zasaňující jednotce velel mjr.Musil z Ostravy. Policisté měli prilby, ochranné štíty, obušky a automatické střelné zbraně typu škorpión; byli mezi nimi i psodvi se psy. Účastníci setkání byli legitimováni, filmováni a podrobeni osobním prohlídkám, při nichž jim byly odňaty různé písemnosti. Byli pak převezeni na různé oddělení SNB, a podrobeni výslechům. Některým z nich bylo při výslechu vysloveno podezření z přečinu proti veřejnému pořádku. Po několika hodinách byli propuštěni. Blíže údaje k oběma případům se zjišťují.

V Praze 20.6.1989

Dva dokumenty Helsinského výboru v Polsku

V poslední době vydal Helsinský výbor v Polsku dva dokumenty týkající se humanitárních otázek v jiných zemích. První z nich byl dne 20.5.1989 zaslán vládám signatářských zemí vídeňského dokumentu KBSE a týká se situace v Rumunsku. Helsinský výbor v Polsku se zmiňuje o teroru, s jehož pomocí Ceaušeskův režim v zemi vládne, a o zoufalé materiální situaci, do níž byl rumunský lid hospodářskými neúspěchy tohoto režimu přiveden. Dopis také stručně popisuje plán na likvidaci rumunských vesnic, v nichž žijí převážně národnostní menšiny, zejména menšina maďarská. Helsinský výbor v Polsku vyzývá signatářské vlády, aby užili všech možných prostředků, které by Ceaušeska donutily změnit politiku vůči rumunskému lidu. "Nelze mlčet, když jsou v centru Evropy tak drastickým způsobem pošlapávána základní lidská práva", píše polský helsinský výbor. Na závěr listu výbor vyzývá Západ, aby nezavíral dveře před rumunskými uprchlíky.

Druhým dokumentem je dopis italskému ministru zahraničí Andreottimu, v němž výbor popisuje situaci polských uprchlíků dočasně nebo trvale pobývajících v Itálii. Italské úřady odmítají udělení vstupních víz dětem i jiným příbuzným uprchlíků, protože se obávají dalších žádostí o azyl. Italské velvyslanectví ve Varšavě nutí polské zadatele o italské vstupní vízum k písemnému prohlášení, v němž se mají zavázat, že v Itálii nebudou žádat o azyl. Helsinský výbor v Polsku žádá italskou vládu, aby změnila svoji vízovou praxi a dostála tak svým závazkům, vyplývajícím z vídeňského dokumentu KBSE.

Oba dokumenty podepsali Marek A.Nowicki a Stefan Starczewski.

Informace o Chartě 77 v angličtině

Londýnská tisková agentura Palach Press, která již od roku 1975 informuje západní veřejnost o Československu, vydává od podzimu 1988 svůj informační bulletin v nové úpravě: pod názvem Uncensored Czechoslovakia (Necenzurované Českoslovenko) vychází nyní jednou za 14 dní v angličtině podstatný výtah našeho Infochu; je to výtah rozsáhlý, 80 až 90% původního textu. V Uncensored Czechoslovakia bývají zařazeny i další materiály, nepublikované v Infochu. Uncensored Czechoslovakia je možno objednat na adrese: Palach Press, 71 Belmont Avenue, London N17 6AX; tel.xx-44-1-8891074.

K situaci politických vězňů

Seznamování a výsledky vyšetřování v tr. věci P. Cibulky

V tr. věci proti P. Cibulkovi bylo dne 3.6. započato se seznamováním s výsledky vyšetřování. Petr Cibulka tedy bude mít během několika týdnů, možná i měsíců možnost prostudovat trestní spis, který obsahuje tisíce stran. Jeho součástí je asi 500 výpovědí svědků. V řízení proti aktivistům nezávislých iniciativ nemá tr. věc Petra Cibulky svým rozsahem v posledních dvaceti letech obdobu. V noci ze 7. na 8. červen se objevilo v Brně větší množství nápisů, zhotovených sprejem. Nápisy žádají: "Spravedlnost pro Petra Cibulku". Již v časných ranních hodinách byla značná část nápisů policií zamalována nebo jinak znehodnocena. Petr Cibulka je stínán pro trestné činy spekulace, pobuřování a nedovoleného podnikání. Jeho rozsáhlá a léta trvající kulturně prospěšná činnost v oblasti hudebního a literárního samizdatu, je orgány StB kriminalizována, jednak proto, aby byla poškozována Cibulkova pověst, jednak proto, aby byly očerněny nezávislé iniciativy a jejich činnost. Petru Cibulkovi hrozí trest vězení od tří do deseti let.

Dopisy za Otu Veverku

Jiří Pavlíček a Vojtěch Fokorný z Prahy předali 21.5.1989 osobně na Generální prokuraturu a Výboru čs. veřejnosti dopisy Mírového klubu Johna Lennona z 19.6.1989 adresované generálnímu prokurátorovi ČSR a předsedovi zmíněného výboru.

Poádaje se v nich jménem MKJL, aby Otovi Veverkovi byly neprodleně předány nepřevzaté balíčky se zahraničními léky. Ota Veverka byl počátkem června převezan do vězeňské nemocnice na Pankráci. Dlouhodobě trpí vředovou chorobou, na kterou léky čs. výroby účinně nezabírají. Zároveň stoupenci a aktivisté MKJL žádají generálního prokurátora, aby vzhledem k dlouhodobě neřešenému postavení politických vězňů bylo při jejich žádostech o podmínečné propuštění upuštěno od hodnocení založeném na nivelizaci podmínek řádu o výkonu trestu.

Předsedovi Výboru čs. veřejnosti zasílají v příloze dopis generálnímu prokurátorovi a zároveň jej žádají, aby v zájmu demokratizace a větší informovanosti naší veřejnosti začal výbor vydávat svůj věstník, ve kterém by publikoval dopisy, stížnosti našich občanů a jiné jejich podněty zasláné Výboru a zabýval se jejich problematikou.

Petr Cibulka z vězení (Úryvky z dopisu Janě Soukupové)

... Madzvedlo mě nové české zaklínadlo: "Když už zavřeli i Havla, pak můžou zavřít každého." Mám dojem, že malý český člověk je čím dál menší. Jinak by si musel říct, když do vězení mohl jít Havel (a před ním Ghándí, Hus, Havlíček, Kristus a milióny dalších), proč bych tam nešel i já? Jsem snad o tolik lepší?

... Sleduji v Rudém právu tenec kolem "dialogu se všemi poctivými občany". Ještě jsem neviděl diskusi "se všemi", kteří si myslí to stejné.

... Všiml jsem si, že skutečné diskuse, ve které se přeměnily pokusy pražského SSM a předvádění své progorbáčovské linie už zcela zmizely ze stránek denního tisku. Pražské diskusní fórum, předpokládám, skončilo dříve než začalo.

... Vzpomínám si na knihu s dokumentárními záběry z protektorátu. Na záběry náměstí našlapaných českými pracujícími (v Brně Zelenák), odsuzující atentát na Heydricha a žádající nejprísnější potrestání "vrahů", na to nezapomenu do smrti. (Známé jsem tam sice neviděl, ale esi stáli vzadu). To jsou ty situace, kdy se lámou charaktery. A většinou na celý život... Silné lidi utrpení posílí, slabé láme.

... Svědomí je jako prašivý pes. Dupneš a ono zalezle. To mě napadlo, když jsi psala o výčitkách svědomí těch, kteří nejlepší ze svého stádu nechali doma a odjeli na 4 měsíce do zahraničí. Myslím, že po českém herci žádáš nemožné. Kdyby výkvět české kultury věděl něco o tom, co jsou to výčitky svědomí, nemohli by po celý život dělat to tak úspěšně, co dělali.

Politický vězeň Ota Veverka hospitalizován

Ota Veverka, 32 letý signatář Charty 77, jeden ze zakladatelů Mírového klubu Johna Lennona a aktivista dalších nezávislých iniciativ, který je od 1.1. vězněn za pokus položit k soše sv. Václava na Václavském náměstí v Praze květiny k uctění památky Jana Palacha, byl dne 5.5. převezan z NVÚ Vinařice u Klášna, kde vykonává trest, do vězeňské nemocnice v Praze na Pankráci. Ota Veverka trpí žaludečními

vředy. Správa NVÚ mu nechce povolit, aby mu mohly být poslány účinné zahraniční léky. Za odmítnutí léků čs.výroby byl Ota Veverka dokonce kázeňsky trestán. Kázeňské tresty má celkem tři, takže jeho podmíněné propuštění po polovině trestu, tj.po 16.7., je problematické. Ve vězeňské nemocnici byl zkoumán jeho zdravotní stav, dne 15.6. byl převezen zpět do NVÚ Vinařice k dalšímu výkonu trestu.

Podnět k podmíněnému propuštění Ivana Jirouse a Jiřího Tichého

Celkem 449 čs.občanů podepsalo petici, která požaduje, aby Ivan Jirous a Jiří Tichý byli po vykonání poloviny trestu odnětí svobody propuštěni na svobodu. Ivan Jirous a Jiří Tichý byli v březnu t.r. odsouzeni okresním soudem v Jihlavě pro trestný čin pobuřování, jehož se měli dopustit tím, že ručili za pravost podpisů pod peticí, upozorňující na smrt politického vězně Pavla Wonky a na justiční zločiny v posledních čtyřiceti letech. Petice požadovala zároveň nápravu poměrů v soudnictví a vězénství. Ivan Jirous byl odsouzen k 16 měsícům odnětí svobody v II.NVS a protože byl od 21.10.1988 nepřetržitě ve vazbě, uplyne polovina jeho trestu 21.6.1989. Jiří Tichý byl odsouzen k 6 měsícům v I.NVS. Z vazby byl po dvou měsících propuštěn, výkon trestu odnětí svobody nastoupil z volné nohy 29.5.1989. Polovina jeho trestu uplyne 29.6. Ivan Jirous vykonává trest v NVÚ MS Stráž pod Ralskem v okr.Česká Lípa, Jiří Tichý v NVÚ MS Plzeň-Bory. Okresním soudům v České Lípě a v Plzni-město, které jsou příslušné k řízení o podmíněném propuštění, a to i bez žádosti odsouzených, byl dne 17.6. zaslán podnět k tomuto řízení. Podnět podepsalo celkem 449 občanů. Soudům však byly zaslány podpisy 426 občanů, protože jeden podpisový arch s 23 podpisy byl odcizen z jednoho brněnského bytu. Signatáři podnětu zaslání soudcům uvádějí, že odsouzení Ivana Jirouse a Jiřího Tichého považují za "politické pronásledování, které je v rozporu s mezinárodními závazky čs.státu a výrazem nesvobodných poměrů, které panují v naší zemi. Ivanu Jirousovi a Jiřímu Tichému už nikdo nevrátí čas, který museli strávit ve vězení. Nespravedlnost však můžete zmírnit", obracejí se na soudy signatáři petice.

Třídou Politických vězňů proběhl tisíci běžec

Společnost pro veselejší současnost oznámila, že v sobotu 10.6. se zúčastní pravidelného běhu tř.Politických vězňů již tisíci běžec. Tento běh, pořádaný Společností od 1.5.1989 každý den v 17 hodin od Petschkova paláce, je výrazem solidarity se současnými politickými vězni.

Policejní zásah proti koncertu solidarity s politickými vězni

Dne 11.6. se měl od 19 hodin v Kujbyšejově ulici v Praze-Bubenci konat koncert solidarity s politickými vězni. Měly se ho účastnit tři amatérské kapely. Krátce po 18.hodině provedli příslušníci VB zásah, během něhož násilím rozháněli přicházející návštěvníky koncertu. Počínali si přitom velmi agresivně, mladým lidem nadávali a kopali do nich. Zadrželi aktivistu NMS a signatáře Charty 77 Ondřeje Černého, kterého po necelé hodině propustili z oddělení VB ve Čkalovově ulici.

Odpěrači vojenské služby

Libor Frank odsouzen

Vojenský obvodový soud pro Prahu 1, jehož senátu předsedal mjr.Štrbík, odsoudil dne 14.6.1989 Libora Franka pro trestný čin nenastoupení služby v ozbrojených silách a pro pokus trestného činu opuštění republiky k trestu odnětí svobody v trvání 14 měsíců s podmíněným odkladem na zkušební dobu dvou let. 19letý Libor Frank (nar.8.6.1970, bytem Nevanova 37, 163 00 Praha 6), povoláním stavební truhlář, byl povolán, aby 1.4. nastoupil vojenskou službu. Na vojenské správě dne 3.4. vysvětlil důvody, které ho vedou k odpírání vojenské služby. Je stoupencem učení Hari-Krišna a jeho víra mu zakazuje nosit zbraň. Po obdržení nového povolávacího rozkazu dne 13.4. odcestoval přes Filákovu do pohraniční obce Šiatorská Bukovinka, kde byl 200 metrů od státní hranice zadržen. Přiznal se, že chtěl uprchnout přes Maďarsko do Rakouska, aby se tak vyhnul základní vojenské službě. Hlavní líčení probíhalo po dvouměsíční vazbě. Libor Frank na něm prohlásil, že je nyní ochoten vojenskou službu nastoupit. Podle názoru soudu je proto společenská nebezpečnost jeho jednání malá, jde prý o mladého člověka, který dosud nemá ujasněn vztah ke společnosti. Prokurátor si ponechal lhůtu na rozmyšlenou pro případné odvolání. Libor Frank se odvolání vzdal.

Soud vydal rovněž usnesení, jímž se Libor Frank propouští z vazby: usnesení se stalo pravomocným a Libor Frank byl po vyhlášení rozsudku převezen do věznice, kde mu byly vydány věci a byl propuštěn na svobodu. K hlavnímu líčení bylo pozváno jako veřejnost asi 50 studentů gymnázia z Prahy 9. Po vyhlášení rozsudku s nimi uspořádal předseda senátu besedu. Také při procesu s jiným odpěračem, Janem Šubrtem, který t.č. vykonává trest odnětí svobody v NVÚ Oráčov (odsouzen na 16 měsíců, konec trestu 29.3.1990), byli přítomni branci z okresu Semily, kteří byli k soudnímu líčení pozváni v rámci tzv. generální prevence. Třetím odpěračem je v poslední době 26letý Vladan Kočí, violoncellista z Prahy, který byl za odpírání z důvodů náboženského přesvědčení již vloni vězněn a nyní je proto od 5.6. ve vazbě. Militarismus čs. společnosti odhalují i dva probíhající procesy s vojáky z povolání - s Vítězslavem Kokořem v Plzni a Pavlem Kunertem a Jiřím Masáčkem v Litoměřicích. Jsou to tragické případy mladých mužů, kteří trpí za to, že rodiče je umístili ve 14 letech věku do vojenských škol.

NMS a KPP k případu Vladana Kočího

Devět aktivistů Nezávislého mírového sdružení - iniciativy za demilitarizaci společnosti a Klubu právní podpory zaslalo dne 11.6. dopis poslancům Federálního shromáždění, v němž upozorňují na případ odpěrače Vladana Kočího, který byl 5.6. vzat do vazby, protože - již podruhé - odmítl nastoupit základní vojenskou službu z důvodů náboženského přesvědčení. Loni byl Vladan Kočí asi tři měsíce z tohoto důvodu vězněn, jeho trest byl amnestií prezidenta republiky zkrácen. Aktivisté NMS a KPP považují "za politováníhodné, že v době, kdy slyšíme z oficiálních míst tolik slov o potřebě porozumění, o budování společného evropského a světového domu a o nezastupitelné hodnotě individuální zodpovědnosti v tomto procesu, jsou v naší zemi trestáni lidé, jejichž jediným zločinem je to, že se nechtějí zúčastnit přípravy na válku". V dopise se dále zdůrazňuje nutnost zavedení náhradní civilní služby, popisují se dosavadní jednání, která o tomto problému vedlo NMS, a zdůrazňuje se osobní odpovědnost každého poslance Federálního shromáždění, které stále otálí s uzákoněním náhradní civilní služby.

Petice NMS prezidentovi republiky

Dne 15.6. začala podpisová akce ve prospěch odpěračů vojenské služby z důvodů svědomí a náboženského přesvědčení. Čs. občané se připojují k žádosti tří aktivistů NMS - Jana Chudomela, Pavla Jégla a Tomáše Tvarochy -, aby prezident republiky udělil milost Vladanu Kočímu, který je jako odpěrač ve vazbě a Janu Šubrtovi, který je z tohoto důvodu ve výkonu trestu, a aby své právo udílet milost uplatnil ve všech případech trestního postihu odpěračů vojenské služby. Podle petice by tím prezident republiky předznamenal jedině možný vývoj zákona v otázce odpírání vojenské služby a uzákonění náhradní civilní služby, které se petice domáhá. První část podpisů této petice hodlají její organizátoři odevzdat prezidentu republiky 22.6. Obrácejí se k signatářům petice, by se dne 22.6. v 15,30 sešli spolu s nimi před Arcibiskupským palácem na Hradčanském náměstí v Praze, odkud půjdou žádost a podpisy odevzdat do kanceláře prezidenta republiky. Zároveň se podepisuje petice, adresovaná poslancům Federálního shromáždění, obsahující požadavek, aby byla bezodkladně zahájena práce na formulaci zákona o náhradní civilní službě a urychleně tak legalizována možnost odepřít službu v ozbrojených silách z důvodů svědomí nebo náboženského přesvědčení. Petice se opírá o rezoluci Komise pro lidská práva OSN z roku 1987 a o vídeňský dokument KESÉ.

Joan Baezová v Bratislavě

Dne 10.6. večer vystoupila na Bratislavské lyře americká zpěvačka Joan Baezová. Již odpoledne se v bratislavském hotelu Forum setkala s devíti aktivisty Charty 77 a NMS, které na svůj koncert již předtím pozvala. Vzhledem k přítomnosti StB, která sledovala Václava Havla při cestě vozem do Bratislavy, pozvala Joan Baezová skupinu nezávislých aktivistů do svého autobusu, jímž jela do Sportovní haly, kde se koncert konal. Při cestě do haly byl autobus sledován vozem StB. Asi 2500 diváků přijalo vystoupení Joan Baezové velmi vřele. Kromě anglicky a španělsky zpívaných písní ze svého repertoáru zařadila do programu polskou píseň, kterou,

jak uvedla, zpívala den předtím svému příteli Lechu Wałęsowi na koncertě v Gdaňsku. Následující píseň uvedla slovensky a věnovala ji za bouřlivého potlesku Chartě 77, NMS a Petru Cibulkovi. Uvedla též jako své hosty v publiku Václava Havla a jeho přátele. Když později pozvala na scénu bratislavského písničkáře Ivana Hoffmana, který nesmí zpívat pro angažovanost své tvorby v Bratislavě vůbec vystupovat, vypnul na příkaz ředitele festivalu Bratislavská lyra zvukový technik uprostřed Hoffmanovy slavné písničky Nech mi nehovorí mikrofon. Obrazstvo reagovalo pobouřeně. Na protest proti tomuto zásahu věnovala Joan Baezová další písničku Ivanu Hoffmanovi. Na závěr koncertu Joan Baezová pozvala na scénu Vladimíra Mertu a skupinu CK Vocal, která vystupovala v první části programu, aby společně zazpívali její písničku Donna, donna. Po několika taktech však zvuková technika opět vypnula mikrofony. Píseň pak dozpívala celá hala. Toto skandální znečištění koncertu vyvrcholilo zásahem StB, při němž její příslušníci, označení vlničkami pořadatelů Bratislavské lyry, znemožnili nezávislým aktivistům vstup do zákulisí, kde se měla konat tisková konference. Ředitel festivalu ji odvolal s tím, že prý Joan Baezová nedodržela smluvní podmínky. Bližší nespecifikoval, v čem toto nedodržení mělo spočívat. Rozsáhlá policejné opatření se ostatně týkala celého průběhu koncertu: ministerstvo vnitra zakoupilo 400 lístků a tato místa obsadila svými lidmi. Zvýšená byla rovněž ostraha u sportovní haly. Propagace recitálu Joan Baezové před koncertem byla prakticky jen v Bratislavě, i zde však byla minimální. I když hala byla vyprodána, asi 20% míst zůstalo neobsazených. Po koncertě hovořila Joan Baezová v hotelu Forum asi tři hodiny s českými i slovenskými aktivisty. Poskytla při něm tři rozhovory, a to pro Infoch, Lidové noviny a časopis Melodie. Na otázku naší informační agentury objasnila rovněž smysl a činnost společnosti Humanitas, v jejímž čele působí. Setkání byli přítomni i zástupci Helsinkí Watch a Mezinárodní helsinské federace.

Rozhovor Informací o Chartě 77 a VIA s Joan Baezovou

- Jak jste se dostala k problematice lidských práv?

J.B.: V roce 1970 nebo 71 jsem se v Kalifornii setkala s jednou ženou, která se jmenovala Janetta. Za druhé světové války byla ve svých osmnácti letech uvězněna a mučena. Přežila pobyt v koncentračním táboře. Byla velmi zaujata činností Amnesty International, zápasem proti mučení a také proti vězňům svědomí. Tato žena za mnou přišla a ptala se mne, zda jsem ochotná pro Amnesty International pracovat. Měla tak těžký přízvuk, že jsem jí nejprve ani nerozuměla, nevěděla jsem vůbec, co říká. O jejích slovech jsem potom velmi přemýšlela a po několika týdnech jsem její výzvě porozuměla, pochopila jsem, o čem jí jde. Nechala jsem tedy vše, co jsem dosud dělala a pracovala jsem s ní po celý rok při zakládání pobočky Amnesty International na západním pobřeží USA.

- Řekněte nám něco o společnosti Humanitas, kterou jste před deseti lety založila.

J.B.: Humanitas vznikla v roce 1979 poté, co jsem napsala otevřený dopis do Hanoje. V tomto dopise jsem kritizovala porušování lidských práv vietnamskou komunistickou vládou. Dopis byl zveřejněn v pěti nejvýznamnějších amerických listech a vzbudil velmi bouřlivý ohlas zejména mezi lidmi z politické levice ve Spojených státech. V Evropě byla tehdy levice v těchto věcech trochu vpředu, lidé zde dobře chápali, jaká je vlastně v Hanoji situace. Měli jsme s přáteli po této akci velmi silné pocity, jak pozitivní, tak i negativní, ale zároveň i něco mezi tím. Cítili jsme nutnost ustavit se jako skupina. Nedlouho poté jsme se také zabývali situací a hladomorem v Kambodži. Rozhodli jsme se tedy působit jako skupina, která se bude zabývat odzbrojením, lidskými právy a vším, co souvisí s násilím a výchovou k němu.

- Snad Vám mohu za toto úsilí poděkovat nejen svým jménem, ale i jménem všech československých politických vězňů. Solidarita pro nás znamená velmi mnoho, někdy je naší jedinou nadějí. Právě dnes jste pro nás udělala velmi mnoho.

(Rozmlouval Petr Pospíchal)

Z novin Práce:

14.6. - "...nejpůsobivějším gastem byl koncert sobotní, koncertní program Gesto, prezentující názory vyhraněné generace 70.let (Michal Prokop, Vladimír Nerta, O.K. Vokál), a jednoznačný vrchol festivalu, vystoupení slavné nekompromisní folkové bojovnice za pravdu a spravedlnost, americké písničkářky Joan Baezové. Díky všem těmto skvizicím učinila Lyra první velký krok ke své renesanci." (Petr Žantovský)

15.6. - "Skončila letošní Bratislavská lyra. Je a ještě bude hodnocena hudebními odborníky, kteří jí přičknou větší či menší úspěch v cestě za kvalitou a nadprůměrem. Je ale i druhá stránka věci. Nebývá na festivalech zvykem manifestovat své sympatie k nezákoně opozici hostitelské země. Americká zpěvačka Joan Baez to učinila. Poskytla platformu lyrového jeviště myšlenkám, která jsou v nesouladu se zájmy naší společnosti, přizvala si za tím účelem i nechlápského písničkáře, jehož vystoupení mělo mimo dramaturgii koncertu. Viděli jsme na koncertech už různé umělce, obvykle se i přes svou politickou orientaci věnovali výhradně kulturní produkci. Joan Baezová se zachovala jinak, v rozporu s tradicemi obdobných akcí, a právě na tomto vyložené prestižním písničkovém festivalu, což by se dít nemělo. Nevytváří to dobré vztahy mezi hostujícím umělcem a zemí, která jej pozvala, nepatří to k profesionálním a politickým obyčejům." (Petr Žantovský)

Petr Pospíchal: Polské volby

Parlamentní volby v Polsku byly výsledkem jednání u kulatého stolu, při němž se dohodli zástupci vlády se zástupci opozice na základních pravidlech a některých konkrétních krocích k liberalizaci politického života a k postupnému přechodu k otevřenému parlamentnímu politickému systému v Polsku. Dohoda uzavřená u kulatého stolu stanoví, že se svobodné parlamentní volby budou konat nejpозději v roce 1993. Tato část dohody předurčila povahu i průběh nynějších parlamentních voleb, které se konaly ve dvou kolech, a to 4. a 18.6. Dohoda u kulatého stolu totiž zároveň předem stanovila poměr sil, v jakém budou v Sejmu zastoupeni poslanci vládní koalice a nezávislí poslanci. Zároveň rozhodla o zřízení druhé komory parlamentu, senátu, jehož sto členů bude voleno svobodně. Senát však má mít v modifikovaném polském zákonodárném systému poněkud podřadnou roli. Má právo vracet Sejmu k novému projednání návrhy třech zákonů, které Sejm schválil. Při novém projednání se pak požaduje dvoutřetinová většina hlasů Sejmu k tomu, aby mohl být zákon schválen. Poslanci senátu mohou kromě toho podávat Sejmu návrhy a doporučení a společně s poslanci Sejmu se budou účastnit volby hlavy státu - prezidenta republiky.

Poměr sil dohodnutý u kulatého stolu zaručuje opozici, tedy nezávislým kandidátům, 35% poslaneckých křesel v Sejmu, zbytek, tedy 65% je rezervován pro vládní koalici složenou z PSDS (Polské sjednocené dělnické strany), dvou dalších malých stran, jaké známe například z našeho politického systému, a ze tří malých katolických sdružení po dlouhá léta loajálních k dosavadnímu politickému režimu. Rozdělení koaličních křesel určuje vnitřní dohoda mezi koaličními partnery. PSDS podle ní obsadí 30 křesel.

Toto předem dohodnuté rozdělení mandátů, které z parlamentních voleb dělá - při vši účtě k částečné možnosti svobodného výběru kandidátů - poněkud komickou záležitost, rozhodně nezískalo v polské společnosti jednoznačné pozitivní ohlas. Už samotné jednání u kulatého stolu bylo provázeno rozhořným odporem významné frakce Solidarity, k níž patří mimo jiné gdaňská skupina, která se zásadním způsobem podílela na samotném založení nezávislých odborů před devíti lety. Jejími členy jsou Andrzej Gwiazda, Anna Walentynowiczová a Alina Pięnkowska a také větší část známých aktivistů Solidarity z Vratislavi, jako např. Józef Pińior a Marek Misiński. Proti jednání u kulatého stolu se stavěly i jiné různé opoziční skupiny, z nichž některé dosud působí v podzemí, jako např. Solidarity bojující, vedená Kornelem Morawieckým. Mnohá z těchto skupení stejně jako zmíněná frakce Solidarity proto vyzývá k bojkotu voleb. Tyto výzvy zřejmě jistý ohlas našly, jak lze odhadovat z faktu, že se prvního kola voleb zúčastnilo jen 52% oprávněných voličů. Tak vysokou

neúčast je sotva možno připisovat obvyklým příčinám volební neúčasti - nezájmu o politické dění, nerozhodnosti, zaneprázdněnosti či nemoci.

Dohodnutý volební systém byl velmi komplikovaný. Každý volič měl více hlasů. Jeden pro volby do senátu, jeden pro takzvanou celostátní volební listinu, na níž bylo umístěno 35 významných představitelů koaličního seskupení, mezi nimi např. osm členů předsednictva ÚV PSDS. Polská ústava počítá se 460 poslanci Sejmu, takže po odečtení těchto 35 křesel zůstává 425 míst. Protože dohoda u kulatého stolu stanovila, že na 264 míst z nich mohou kandidovat pouze koaliční kandidáti, a to ještě podle dohodnutého poměru vždy pouze kandidáti některého ze členů koalice, bylo rozdělení mandátních obvodů a tedy i samostatný volební akt, velice složité. Každý volič rozhodoval alespoň o jednom mandátu Solidarity do Sejmu a o dvou až čtyřech mandátech jednotlivých koaličních partnerů.

Na zbylých 161 míst v Sejmu směl kandidovat kdokoli, kdo shromáždil ve svém obvodu alespoň 3000 doporučujících podpisů oprávněných voličů. Koaliční strany či sdružení na tato místa své kandidáty stavět nemohli. Někteří známí přívrženci či sdružení na tato místa své kandidáty stavět nemohli. Někteří známí přívrženci polského politického režimu, kteří nejsou členy žádné politické strany, jako např. publicisté z provládního týdeníku Polityka, kandidovali jako nezávislí. O pozlanecký mandát se jako nezávislý kandidát neúspěšně pokoušel i dlouholetý vládní mluvčí, nestraník Jerzy Urban. Do každého z těchto nezávislých mandátových obvodů postavila jednoho kandidáta Solidarity. Proti jejímu kandidátu všude usilovali o přízeň voličů i kandidáti z jiných opozičních skupin a také kandidáti zcela nezávislí.

Do stočlenného senátu mohl kandidovat kdokoli. Jedinou podmínkou bylo, podobně jako u nezávislých kandidátů do Sejmu, předložit 3000 podpisů voličů ze svého volebního obvodu. Pro volby do senátu bylo Polsko rozděleno na čtyřicet devět obvodů, z toho bylo čtyřicet sedm dvoumandátových a dva třimandátové. To znamená, že z kandidátů na jedno křeslo se stali poslanci první dva (ve Varšavě a Katovicích tři), kteří získali největší počet hlasů, přičemž každý volič dával hlas dvěma kandidátům současně, aniž by určoval jejich pořadí; zbylé kandidáty škrtnal.

Volební kampaň byla provázena velkou polarizací politických postojů. Uvnitř PSDS se utvořily tři základní proudy: jeden z nich pojal volby jako částečně svobodný boj o poslanecká křesla, a proto někteří z komunistických kandidátů využívali i opozičního tisku proti svým soupeřům, členům vlastní strany. Další část se k volbám stavěla umírněně; chápala, že bude lépe s opozicí vyjít po dobrém a proto se o ní vyjadřovali umírněně a tolerantně a apelovali spíše na národní jednotu a celopolské zájmy než na ideologické postoje voličů. Třetí skupina, kterou nejohrovněji zastupoval šéfredaktor stranického deníku Tribuna Ludu Jerzy Majka, šla do voleb s ostrými ideologickými a často demagogickými útoky proti nezávislým kandidátům a posléze začala dokonce obviňovat z nemorální spolupráce se Solidarity ty vlastní kandidáty, kteří se k volbám vyjadřovali na stránkách opozičního tisku. Pokud však nakonec u voleb vůbec někdo z komunistických kandidátů uspěl, byli to výlučně zastánci prvních dvou proudů.

Solidarity získala podle dohody u kulatého stolu možnost opět po osmi letech legálně vydávat tisk. Dne 8.května tedy začal vycházet opoziční deník Gazeta Wyborcza, tedy Volební noviny a 2.června začal po sedmi a půl letech znovu vycházet týdeník Solidarność. Prostor oficiálního opozičního tisku byl z větší části věnován volební kampani. Kandidáti Solidarity tak mohli předložit svůj volební program a polská veřejnost se mohla na problematiku voleb podívat i z druhé strany. Určitý čas, i když relativně velmi krátký, byl po dobu volební kampaně vyhrazen opozici i v rozhlase a televizi.

Samotné volby byly rozhodnuty nečekaně již v prvním kole. Druhé kola se zúčastnili pouze ti kandidáti, kteří získali nadpoloviční většinu, avšak patřili ve svém obvodu mezi dva s největším počtem hlasů. Ze 161 kandidátů Solidarity do Sejmu získalo v prvním kole potřebnou většinu 160 kandidátů, jediný zbylý, 46letý matematik Andrzej Wybrański z Bydhoště byl zvolen ve druhém kole. V mandátních obvodech, vyhrazených koaličním partnerům, získali v prvním kole potřebnou nadpoloviční většinu pouze tři kandidáti a z celostátní pětatichticelenné listiny pouze dva, člen PSDS, sexuolog Mikołaj Kozakiewicz a člen jedné z menších stran Adam Zieliński. Z této listiny nedostali nadpoloviční většinu hlasů mimo jiné

ministr vnitra Czesław Kiszczyk, předseda vlády Mieczysław Rakowski a šef provládních odborů Alfred Miodowicz. Všichni získali mezi 40 až 50% hlasů. Z kandidátů zcela nezávislých, tedy z kruhů mimo Solidaritę, nezískal poslanecký mandát do Sejmu nikdo. Podobným způsobem skončilo také první kolo voleb do senátu. Kandidáti Solidarity v něm získali 92 poslaneckých míst, v sedmi dalších obvodech sice měli většinu, ale ta nedosahovala 50% hlasů. Pouze v jediném obvodu získal většinu, ačkoli také ne nadpoloviční, nezávislý kandidát. Z koaličních kandidátů neuspěl ve volbách do senátu nikdo.

Ve druhém kole voleb se tedy rozhodovalo o osmi mandátech do senátu a o 295 poslancích do Sejmu. Mezi nimi je i 33 míst z původní celostátní listiny. Neúspěšní kandidáti, kteří v prvním kole neměli protivníka, byli ve druhém kole nabazeni 60 nově vybranými koaličními kandidáty, z nichž voliči vybírali 33 poslanců Sejmu. Volební účast ve druhém kole byla mimořádně nízká, hlasovat šlo pouhých 25,31% oprávněných voličů. A protože rozhodovala pouhá prostá většina hlasů, bylo jisté, že všechny mandáty budou po druhém kole obsazeny. Koalice tak zaplnila poslanecká místa, která si vymohla u kulatého stolu. Solidarity zvýšila počet svých mandátů v Senátu na 99, poslední mandát byl nezávislý kandidát z posádkového města Pila, místní magnát a podnikatel Stokłosa, který tak vyřadil jediného neúspěšného kandidáta Solidarity Zdzisława Nowického.

Povolební situace v Polsku může být velice zajímavá. Národní shromáždění, tvořené Sejmem a senátem, tak bude jen velmi těžko schopné se usnášet. K tomu, aby Sejm mohl zvrátit veto senátu, bude muset příslušný návrh získat nejen hlasy všech členů koalice - a taková jednota je v současném Polsku sotva myslitelná, ať už se bude jednat o čemkoliv - ale bude potřebovat i nejméně deset hlasů poslanců Solidarity. První důležitou zkouškou nového parlamentu bude volba hlavy státu, která by měla proběhnout v polovině července. V nově vzniklé nejisté situaci se může stát, že se svého původního záměru kandidatury na funkci, která dává rozsáhlé pravomoci - mimo jiné rozpouštět parlament a vyhlášovat výjimečný stav - vzdá jediný dosud považovaný kandidát generál Jaruzelski.

V obou komorách nového parlamentu nyní bude zasedat řada lidí, kteří byli v posledních letech ve vězení - poslanec Sejmu Zbigniew Janas byl ve vězení ještě před devíti měsíci - mnozí poslanci byli ještě nedávno pronásledováni policií, uráženi v tisku a postihováni nejrůznějšími způsoby pro svou činnost v Solidaritě či v jiných nezávislých strukturách. Mezi poslanci nyní jsou dlouholetí opoziční aktivisté jako Jacek Kuroń, Adam Michnik, Janusz Onyszkiewicz, Bronisław Geremek, Zbigniew Komaszewski, Henryk Wujec, Jan Lityński, aktivisté Polsko-čs. solidarity Kadosław Gawlik, Barbara Labudová a Zbigniew Janas, filmový režisér Andrzej Wajda, herec Andrzej Łapicki a řada jiných známých osobností. Budeme si tedy muset teprve zvykat na tento nezvykle vybiřející zákonodárný sbor.

Nynější polská situace tedy předkládá řadu otázek. Není známo, jak se projeví ta část voličů, která se k volbám nedostavila, jakou politickou sílu vlastní tvoří ti, kteří podporovali bojkot voleb. Není známo, jak bude dosavadní režim, který sice ztratil část parlamentu, ale stále má nepochybný vliv na celý výkonný administrativní aparát, reagovat na změnu politického klimatu v zemi. Není známo, jak se nyní budou chovat dosud právláční sdělovací prostředky, jakou podobu bude mít nová polská vláda, v níž Solidarity oamítá jakoukoli účast. Není známo, jakou politickou roli nyní sehraje polská katolická církev. Není známo, jak budou na polskou situaci reagovat spojenci a jak se na ni budou dívat především v Moskvě. Další trvalou otázkou zůstává polské hospodářství, pro které nemůže být samotný výsledek voleb žádným záračným lékem. Opozice bude nyní muset ukázat i jiné vlastnosti než je schopnost konspirace a politické strategie a rozvahy. Také jsou tu otázky, které svým významem dalece přesahují hranice Polska. Jaky vliv bude mít nynější polská situace například na situaci v naší zemi? Jaky vliv bude mít nynější Polsko na situaci v Evropě? Jak se zachová Západ vůči obrovskému polskému dluhu?

Otázek je mnoho. Jedno je však jisté. Politická a společenská realita v Polsku doznala změn, jaké už těžko někdo může vrátit zpět. Čtyřicetiletý sen o věčné vedoucí úloze jedné politické strany končí. Teprve budoucnost ukáže, jaký bude ten nový sen: představa spokojeného, pluralitního a prosperujícího Polska.

Pohled nekonstruktivní opozice (psáno před volbami)

Mnoho polských voličů před prvními kolemi parlamentních voleb neřešilo ani tak otázku koho volit (v předběžných průzkumech se pro koalici vyslovilo 3% voličů), jako spíše zda se vůbec voleb účastnit. Část představitelů Solidarity totiž přešla do opozice vůči Lechu Wałęsovi a vyzvala k bojkotu voleb. Mezi jejich argumenty patří:

¶ Nedemokratičnost voleb, v nichž opozice a nezávislí kandidáti mohou získat maximálně 35% zastoupení v Sejmu. "Role opozice se omezí na pouhou asistenci při dalším potvrzení komunistické uzurpace. [...] Demokracie se neměří v procentech. Buď existuje a potom volíme Sejm, který nás reprezentuje, nebo neexistuje, a potom jedinou odpovědí může být bojkot." (Dokument Polské socialistické strany - Demokratická revoluce [PPS-RD], podepsaný mj. Józefem Piniorem).

¶ Nedemokratický výběr kandidátů na poslanceká místa v opozici. Občanský výbor řízený Wałęsou určil do každého volebního obvodu jednoho svého kandidáta. V provinčních městech často nekandidovali místní aktivisté Solidarity, ale "významnější" představitelé z Varšavy (např. tiskový mluvčí Janusz Onyszkiewicz v Przemyslu).

¶ Autoritativní postavení Wałęsy v čele Solidarity. Wałęsa během rozhovorů u kulatého stolu svévolně změnil několik článků stanov odborové organizace schválených prvním sjezdem Solidarity. Právo měnit stanovy má pouze sjezd. Tak např. model hospodářské reformy přijatý při rozhovorech u kulatého stolu odporuje programu samosprávné republiky schválenému sjezdem Solidarity. Dělníci nebudou mít ani nadále vliv na osud svých podniků. Změněn byl i článek týkající se práva na stávkou. Solidarity prakticky nebude moci provést legální stávkovou akci, nebude schopna se účinně bránit.

Pravdou ovšem zůstává, že občan bojkotující volby nepřímo podporuje vládní koalici.

-rz-

V samizdatu nově vyšlo...

Sport, roč. 1, č. 1, červen 1989, 36 stran A4

Časopis pro kulturní a společenskou informaci. Nový, prozatím neperiodický časopis přináší mj. komentář Jana Rumlá: K čemu dozrál čas, materiály o soudu Ivana M. Jirouse, rozhovor se Stanislavem Devátým, zprávu o masakru v Tbilisi, reportáž z Polska, článek Josefa Vohryzky k případu Ericha Kulky a kritiku Zbyňka Hejdy na knihu Pavla Tigrida: Kapesní průvodce inteligentní ženy po vlastním osudu.

Koruna, roč. 1, č. 1, 1989, 21 strana A4, motto Bůh, král, otcina

Časopis je určen pro vnitřní potřebu českých dětí. Přináší zprávy z domova i ze světa a otiskuje informace Královské tiskové agentury. Číslo převážně obsahuje zprávy o činnosti českých dětí, jejich prohlášení k 28. říjnu 1988 a 1. máji 1989, přináší zprávy o soudu s Ivanem M. Jirousem, vzpomínku na Pavla Wonku, rozhovor se svědkem Palachova sebeupálení, dopisy a dokumenty.

Zpravodaj Hnutí za občanskou svobodu, č. 3, květen 1989, 8 stran A4

Přináší řadu kratších článků a dopisů týkajících se NOS, mj. Vyhlášení NOS k 70. výročí Štefánikovej smrti.

Informace o církvi, č. 4, 1989, 24 strany A4

Obsahuje mj. článek o svatořečení Anežky České, básně Jana Zahradníčka: Svatý Vojtěchu, dopis kardinála Tomáška předsedovi federální vlády o kláštere benediktinů v Břevnově, zprávu o aktivitě křesťanů v SSSR, dopisy a zprávy o činnosti církve v ČSSR i ve světě.

Informace o církvi, č. 5, 1989, 23 strany A4

Přináší mj. článek o návštěvě pařížského arcibiskupa kardinála Lustigera v Praze, zprávu o oficiální oslavě 40. výročí katolické akce, a rozhovory časopisu Jesus s kardinálem Tomáškem a rádia Vatikán s arcibiskupem Colasuonem.

Informace o církvi, č.6, 1989, 26 stran + 11 stran přílohy A4

Přináší mj. přání redakce k devadesátinám kardinála Tomáška, zprávu o pastorační cestě Jana Pavla II., informaci o žádosti kněží košické diecéze, aby byla zrušena organizace PIT, dopis Václava Malého ing. Vladimírovi Janků, zprávu o situaci křesťanů v Číně a jiné zprávy z katolického světa. Příloha obsahuje promluvu Tomáše Malíka: Evangelium musí být hlášáno nově.

Dialog '89, č.4, 17 stran A4

Monotematické číslo obsahující diskusní návrh: Programové teze klubu Obroda (viz blíže infoch 12/89 str.13)

Ze zásuvky a bloku, č.22, červen 1989, nepaginováno A4

Obsahuje 36 článků, dopisů a dokumentů mj. příspěvky Rudolfa Slánského a Libuše Šilhánové k setkání Alexandra Dubčeka a Václava Havla, stař Luboše Kohouta: Fenomén stalinismu v SSSR a mezinárodním dělnickém hnutí, polemiku Zdislava Šulce: O ekonomii, samosprávě a demokracii, závěrečné řeči Vlasty Chramostové a Libuše Šilhánové před soudem, materiály a dokumenty k maďarskému podzimu 1956, články k čs.-sovětským vztahům, dokument z vystoupení Jana Fojtíka na aktivu ideologických pracovníků dne 5.4.1989. Dále do čísla přispěli Zdeněk Jičínský, Miroslav Kusý, Vlado Příkazský, Václav Slavík, Dragoslav Slejška, Václav Vrabec, Rudolf Zukal, František Pavlíček a Jozef Wagner.

*

Krátké zprávy

(Většina zpráv je převzata nebo zpracována podle zpráv Východoevropské informační agentury VIA)

Věnc Charty 77 při pohřbu Imreho Nagye

Dne 16.6. krátce po 11.hodině položila signatářka Charty 77 Helena Němcova věnc Charty 77 při pohřbu Imreho Nagye. Stalo se tak v rámci celonárodního pietního aktu, při němž byly ostatky Imreho Nagye, popraveného v roce 1958, důstojně pohřbeny. Položení věnc Charty 77 snímala televize. Podle předběžných zpráv se měl tohoto pietního aktu zúčastnit i zástupce čs.velvyslanectví v Budapešti. Telegram Charty 77 zveřejnil dne 17.6. list Magyar Nemzet v plném znění.

Brutální postup příslušníků SNB bez pochybení

V odpovědi Správy SNB hl.m.Prahy a Středočeského kraje z 9.6.1989 na stížnost Davida Němce a dalších 8 občanů na brutální a surové jednání příslušníků VB a PS VB ve Školské ulici v Praze 1 při jejich zadržení dne 16.1.1989 konstatuje náčelník (podpis nečitelný), že "šlo o bezprostřední zákrok ve smyslu zákona č.40/74 Sb. k obnovení veřejného pořádku." Připomínáme, že zadržení občané byli nuceni prvních pět hodin stát mlčky a nehnuté čelem ke zdi. Jeden z občanů, který se odmítl podrobit tomuto příkazu, byl jedním z příslušníků SNB surově zbit pěstmi do břicha.

Občané z České Skalice píší generálnímu prokurátorovi

'Šokující rozsudek' okresního soudu v Náchodě (předsedal mu JUDr.M.Vízal, prokurátorem byl JUDr.Mervart) nad Stanislavem Pitašem odsouzeným podle §155/1 tr.z. k odnětí svobody v délce trvání 10 měsíců do II.NVS, je obsahem dopisu z 9.6.1989 pěti občanů z České Skalice a jednoho z Náchoda, který adresovali generálnímu prokurátorovi ČSSR. V dopise občané poukazují na předpojatost a neobjektivnost soudu, který navenek působil dojmem korektnosti, ale nakonec nevzal na vědomí všechny skutečnosti uvedené v obhajobě JUDr.Davida Uhlíře. Ten upozornil zejména na rozcházející se svědecké výpovědi a zdůraznil, že k porušení zákonů došlo ze strany příslušníků StB a v důsledku toho žádal pro S.Pitaše zproštění viny v celém rozsahu. Občané dále uvedli, že z výpovědi svědků, samotných příslušníků StB, vyplývá pravdivost tvrzení S.Pitaše o tom, že byl již delší dobu ze strany StB perzekuován.

Polsko-čs.solidarita blahopřeje Solidaritě

Československá část Polsko-čs.solidarity zaslala dne 9.6. blahopřání Nezávislé samosprávné odborové organizaci Solidarita k přesvědčivému volebnímu vítězství. Na závěr svého blahopřejného dopisu čs. aktivisté píší: "Přejeme Vám dostatek politické moudrosti a rozvahy. Váš nynější úspěch a zvláště úspěch Vašich dalších politických kroků

může znamenat mnoho nejen pro polské občany, ale i pro nás. Blahopřání podepsali Petr Pospíchal a Anna Šabatová.

Pozdrav z polsko-čs. hranice

V sobotu dne 17.6. se mělo uskutečnit v horách na polsko-čs.hranici setkání zástupců československých a polských nezávislých iniciativ. Vzhledem ke zvýšené ostraze státních hranic se polští účastníci nedostavili. Zástupci Českých dětí, Klubu právní podpory, Nezávislého mírového sdružení, Společnosti přátel USA a Společnosti za veselejší současnost, kteří se na místo dostavili, zvolali proto své pozdravy přátelům z hnutí Svoboda a mír (WiP), z Nezávislého svazu studentů (NZS) a z Pomerančové alternativy do polských hvozdů a připili si na jejich počest oranžovou vodkou. Prostřednictvím rozhlasu jim poslali srdečný pozdrav, v němž vyjádřili naději, že násilná izolace našich sousedních národů bude odstraněna i se všemi jejími příčinami.

Rozhovor zástupců SVS s maďarským velvyslancem

Jak jsme již oznámili, obrátila se Společnost za veselejší současnost dne 19.5. prostřednictvím velvyslance na maďarskou vládu s nabídkou, že pomůže při odstraňování zabezpečovacího zařízení na maďarsko-rakouské hranici. Společnost žádala o informaci, jakým náradím se mají její členové vybavit, a kdy mají přijet. Akci chtěla pořádat pod heslem "Dnes budeme stříhat my u vás, zítra budete stříhat vy u nás." Koncem května přijal maďarský velvyslanec tři zástupce SVS a vyvětlil jim, že jejich návrh není realizovatelný, protože by při práci riskovali své životy (vzhledem k minám instalovaným podél hranice apod.). Tento jeho argument se zdá být chabou výmluvou. Podle informace budapeštského korespondenta VIA sdělily maďarské úřady vesničanům, žijícím podél hranice s Rakouskem, že se mohou na hranici sami zásobit ocelovým drátem z likvidované instalace. Jak ukázala maďarská televize, vzbudila tato nabídka značný zájem.

Týden solidarity s čínskými studenty

Každodenní shromáždění na Karlově mostě, pořádané mladými aktivisty nezávislých iniciativ na počest památky zabitých čínských studentů, se konalo od pondělí 5.6. do pátku 9.6. bez jakéhokoliv policejního zákroku. V sobotu 10.6. zasáhli příslušníci VB, a to jak po 14. tak po 19. hodině. Dva zadržení aktivisté byli v pozdních večerních hodinách propuštěni. Policejní zákrok zakončil i nedělní pietní vzpomínku. Policie ji nechala proběhnout, ale po jejím skončení zabavila květiny a černou látku. Opět zadržela Lubomíra Rychvalského, kterého předvedla na oddělení VB do Vlašské ulice. - V průběhu Týdne solidarity kladlo mnoho občanů květiny k velvyslanectví ČLR.

Pietní akt v Brně

Dne 9.6. v 21 hodin se sešlo v Brně na náměstí Svobody u morového sloupu asi 30 občanů, aby zapálením svíček vyjádřili solidaritu se zabitými čínskými studenty. Celé akci přihlíželi příslušníci VB, kteří přítomné legitimovali se zdůvodněním, že akce nebyla povolena NV. Účastníci pietního aktu se asi po půl hodině v klidu rozešli.

Represe proti návštěvě Budapešti

V sobotu 10.6. se konal v Budapešti koncert Jaroslava Hutky a Jaroslava Neduhu, dvou českých písničkářů, žijících v exilu. Zúčastnilo se ho přes 400 Čechů a Slováků, převážně z Československa. Někteří zájemci o koncert byli postiženi již několik dní před cestou, kdy jim byly odebrány cestovní pasy. Dalším občanům byly pasy odebrány na hraničních přechodech do Maďarska. K masové represí došlo vůči návštěvníkům koncertu, kteří se vraceli z Budapešti 11.6. v 7.30 hod., byli na hraničním přechodu ve Štúrovu podrobeni důkladné osobní prohlídce. U koho byla nalezena exilová literatura, byl vyveden z vlaku, kterým nesměl pokračovat v cestě. Takto bylo postiženo 40-50 lidí. Kontroly byly prováděny v dalších vlacích a na silničních přechodech. I zde byla odnímána exilová literatura. Nejméně ve čtyřech případech byly odebrány cestujícím z Budapešti dokonce cestovní pasy.

Perzekuce plzeňského aktivisty Michala Vaňka

Po skončení pietního aktu ke 44.výročí osvobození Plzně americkou armádou, byl plzeňskému nezávislému aktivistovi Michalu Vaňkovi zabaven negativ filmu, na nějž pořizoval snímky z pietní vzpomínky. Pietní akt se konal 20.5. v Lidicích u Plzně. Dne 25.5. zaslal Michal Vaněk dopis Krajské inspekci ministerstva vnitra, v němž žádá vrácení negativu filmu. Náčelník KS SNE v Plzni jej v odpovědi ujistil, že po prošetření celé záležitosti Michala Vaňka o výsledku vyrozumí. Dne 5.6. však Michala Vaňka vyzval ředitel závodu Stavebních strojů Plzeň, kde je Vaněk do 31.7. zaměstnán, aby se příslušníkům VB za svůj postup omluvil a svoji stížnost odvolal, jinak pryč může mít potíže se sháněním nového zaměstnání. Kdyby byla tato nepřímá výhrůžka realizována, zhoršilo by to již tak špatnou sociální situaci rodiny Michala Vaňka.

Setkání aktivistů západočeských nezávislých iniciativ

Dne 10.6. se sešli aktivisté západočeských nezávislých iniciativ, aby se informovali o činnosti nezávislých skupin a dohodli se na společných postupech a vzájemné koordinaci. V diskusi se mj. zabývali stavem současného odborového hnutí. Účastníci setkání uctili památku obětí vyhlazení Lidic. Ze svého shromáždění poslali rovněž dopis velvyslanectví ČLR - solidarizují se v něm se zápasem čínských studentů a dělníků za lidská práva a protestují proti současným represím, jimiž jsou vystaveny čínské demokratické síly. Všeobecným orgánům čs. státu zaslali účastníci žádost o propuštění všech vězňů svědomí a o dodržování lidských práv a občanských svobod. Setkání se zúčastnili jako hosté mluvčí Charty 77 Dana Němcová, Tomáš Bradáček, za HOS Rudolf Battěk, Jiří Kozelka a Pavel Naumen a za Jiří Emanuel Mandlar. Na setkání bylo přítomno kolem 40 osob. Komuniké ze setkání, datované 11.6., podepsali Jindra Bonečný z Horní Pláně, Jiří Šašek z Plzně, Jiří Marek z Kolinec, Zdeněk Vacek z Klatov, Jiří Kratochvíl ze Susice, Miroslav Črha z Volar, Jiří Volf z Karlových Varů.

Zmaření přednášky v Bratislavě

V sobotu 17.6. se měla konat v Bratislavě přednáška o Blízkém východu. Přednášející, který přijel ze zahraničí si nepřeje být jmenován. V pátek 16.6. ze Bratislavy StB po 11 hodin Jána Černozurského Bratislavy, kterého podezírala, že má organizovat její uspořádání. Zahraniční návštěvník dostal pak do hotelu vzkaz, že se přednáška nebude konat.

Setkání Klubu za socialistickou přestavbu - Obroda

Dne 17.6. se mělo konat v pronajatém sále restaurace Drancy v Praze 6 setkání členů Klubu za socialistickou přestavbu - Obroda. Setkání bylo předem ohlášeno úřadům. Dva dny před jeho konáním pracovníci restaurace pronájem zrušili, a to pro údajné malovárí. Ve čtvrtek a v pátek byly předsedovi připravovaného výboru klubu Voříšchu Menzlovi doručena rozhození FMV a ONV pro Prahu 6, jimiž se setkání zakazovalo. V pátek byli aktivisté Obrody v Brně, Liberci, Plzni, Kladně a Jihlavě přecvolováni a v některých případech i převáděni na oddělení VB, kde byli varováni před odjezdem do Prahy a účasti na setkání. Příslušníci StB vyhrožovali některým z nich i zadržením. V sobotu od rána hlídalo před restaurací Drancy kolem 25 uniformovaných i neuniformovaných příslušníků SNE, kteří kontrolovali občanské průkazy přicházejících. Setkání se přesto konalo později v soukromém bytě a zúčastnilo se ho 64 členů klubu a dále pozvaní hosté Charty 77, skupiny demokratických socialistů a HOS. V téměř čtyřhodinovém jednání byly formulovány zásady další činnosti klubu a jeho programu, který se opírá o destalinizaci politického života, zrušení mocenského monopolu KSČ a o dodržování všech lidských a občanských práv. Klub má v úmyslu zakládat nezávislé pobočky ve všech místech, kde o ně bude zájem. Na Slovensku vznikla první pobočka v Bratislavě a mezi její členy patří i členové KSČ. Na svém setkání se Obroda solidarizovala se všemi ostatními nezávislými skupinami, které považuje za důležitý a nadějný projev demokratizace společnosti zdola. Na závěr bylo zvoleno 33 členů zastupitelstva klubu.

Další setkání brněnského diskusního klubu

Po znemožněném setkání brněnského diskusního klubu dne 1.6. (viz Infoch č.12) uspořádala 31. základní organizace Českého svazu ochránců přírody v Brně novou diskusi, která se konala v sále plynáren Na Špitálce dne 15.6. od 18,30 do 22 hodin. Zúčastnilo se jí asi 160 lidí. Na programu byla panelová diskuse o tzv. rychlé tramvaji, která je plánována v Brně. Podle názoru mnohých odborníků i části brněnské veřejnosti bude mít její výstavba i provoz negativní důsledky na životní prostředí. I když v diskusi měli vystoupit zastánci i odpůrci projektu, dostavil se pouze jeden účastník, který projekt částečně obhajoval. Po panelové diskusi následovala diskuse veřejná, v níž byl vyjádřen názor, že k podobným projektům by se měl vždy vyžadovat souhlas obyvatelstva příslušného místa. Na setkání byly probrány i další otázky společenského významu, zvláště problémy Českého svazu ochránců přírody. Diskusi moderoval člen Divadla na provázku - režisér Petr Osizlý.

Václavu Havlovi navrácen počítač

Dne 16.6. vrátili orgány StB Václavu Havlovi počítač, který mu odňaly při domovní prohlídce dne 27.10.1988. Při přejímání počítače trval Václav Havel na tom, aby mu bylo navráceno zařízení kompletní - pracovníci StB totiž nechtěli vrátit hard disc počítače. Po dvou hodinách čekání byl však Václavu Havlovi vrácen počítač celý. V kruzích blízkých Chartě 77 se navrácení počítače V. Havlovi připisuje snaze čs. úřadů vylepsit si alespoň trochu špatnou mezinárodní pověst, a to v době pařížské konference o lidské dimenzi.

Založení Křesťanské unie lidských práv

Dne 1.6.1989 bylo vydáno základní prohlášení Křesťanské unie za lidská práva, které podepsali animátoři KULP Radomír Malý z Brna, Tomáš Kopřiva ze Šumperka a Karel Coural z Brna. KULP nechce být novou občanskou iniciativou, nýbrž komunitou křesťanů, a to všech konfesí, i těch kteří nevyznávají konkrétní konfesi. Toto nové společenství je podle základního prohlášení zaměřeno výhradně na úsilí respektování lidských práv. Prohlášení se odvolává na mezinárodní závazky, které na sebe vzal v oblasti lidských práv i čs. stát, a připomíná záslušnou činnost Charty 77 a dalších nezávislých iniciativ. KULP má v úmyslu se zasazovat za ta lidská práva, která jsou těmito občanskými iniciativami opomíjena. Jde především o právo na život dosud nenarozených dětí a o právo dětí žít v ucelené rodině. Chce také vystupovat proti sexuální nevázanosti a pornografii. Jedním ze základních prostředků duchovního spojení této nové komunity je modlitba. Vyzývají proto všechny své stoupence, aby dne 10.12. v Den lidských práv se při bohoslužbách nebo i v soukromí modlili za nespravedlivě stíhané a pronásledované. Mluví KULP určí další ony ke společné modlitbě a případnému postu za politické vězně a perzekuované. "KULP není a nechce být křesťanskou alternativou Charty 77 a jiných občanských iniciativ. Jejím záměrem je vyvolat především mezi křesťany tlak zdola, aby do povědomí věřících občanů proniklo v masovém měřítku vědomí, že ideály Charty 77 a dalších hnutí jsou avoží povahou evangelickými hodnotami, k nimž se v jiné vnější podobě a v jiné historické situaci hlásili všichni významní svědkové Kristovi v dějinách", uvádí se v základním prohlášení.

Pouť ke cti sv. Jana Nepomuka Neumanna

Ve dnech 17. a 18.6. probíhala v Českých Budějovicích a Prachaticích pouť ke cti sv. Jana Nepomuka Neumanna, který byl vyhlášen patronem druhého roku Desetiletí duchovní obnovy národa. Pontifikální mši v Českých Budějovicích dne 17.6. sloužil Antonín Liška, světící biskup pražské arcidiecéze. Koncelebroval ji arcibiskup filadelfský Belaqua, biskup Eichelt z Lince a český biskup bez státního souhlasu Karel Otčenášek. Dne 18.6. se konaly hlavní církevní slavnosti v Prachaticích, rodišti sv. Jana Nepomuka Neumanna. Zúčastnilo se jich okolo 5000 věřících. Uctili nejprve památku rodičů světce a řeholních sester u hrobů prachatického hřbitova. V kostele sv. Jakuba v Prachaticích probíhal potom 24 hodinový duchovní program sestávající se z adorací, meditací, bohoslužeb slova, hry o životě sv. Jana Nepomuka Neumanna a společných přímluv, které vyslovili věřící z různých prostředí, pocházející z různých církví. V rámci tohoto programu byly slouženy čtyři mše. Koncelebroval při nich i český katolický kněz bez státního souhlasu,

signatář Charty 77 Václav Malý. Přítomní pracovníci StB se tentokrát chovali zdrženlivě a omezili se na fotografování a filmování účastníků. Věřící však nebyli legitimováni ani jinak šikanováni. Zahraniční biskupové přednesli v kostele sv. Jakuba své promluvy. Arcibiskup filadelfský vyzdvihl dva rysy kardinála Františka Tomáška, jeho statečnost a věrnost. Tato jeho slova vzbudila nadšený potlesk přítomných. Arcibiskup filadelfský i biskup linecky vyslovili ve svých promluvách podporu čs. křesťanům a dali najevo, že vědí, v jakých podmínkách žijí. Cenné bylo, že se poutě zúčastnili rovněž řeholnice. Po velmi dlouhé době byla tato pouť první poutí v Čechách s celonočním programem. - Jan Nepomuk Neumann pocházel ze smíšeného manželství, otec byl Němec, matka Češka. Byl členem redemptoristického řádu. Odešel do USA, kde v polovině minulého století zakládal katolické školy a věnoval se péči o chudé a potřebné. Stal se biskupem ve Filadelfii. Svatořečen byl v roce 1977.

Mírová slavnost v Líšni

V neděli 18.6. probíhala v Brně-Líšni každoroční Krajská slavnost míru a čs.-sovětského přátelství, která je tradičně spojena s politickým projevem - tentokrát mluvil ministerský předseda Adamec - a rozsáhlým kulturním programem. V letošní zostřené politické atmosféře se StB zřejmě obává i takových akcí, a proto některé nezávislé brněnské aktivisty v neděli střela. Ostentativní ostraze byli podrobeni signatáři Charty 77 Hana Holcnerová a Milan Ohnisko. I přes značnou preventivní aktivitu policie se na slavnosti podařilo rozšířit letáky, informující o činnosti a cílech Nezávislého mírového sdružení.

Korzo za lidská práva v Praze

Dne 19.6. se po 16. hodině uskutečnilo na pěší zóně v ulici Na příkopě korzo za lidská práva, pořádané šesti nezávislými iniciativami - Českými dětmi, ČSHV, Demokratickou iniciativou, HOS, Nezávislým mírovým sdružením a Mírovým klubem Johna Lennona. Původně mělo být uspořádáno už 15.6. veřejné shromáždění v Parku kultury a oddechu J. Fučíka, avšak úřady je zakázaly. StB varovala i před pořádáním korza. Těsně před jeho zahájením v 16 hodin zadržela u Pražské brány pět osob, mezi nimi i Vladimíra Nováka, aktivistu NMS. Propustila je až po skončení korza. Kolem 16,45 se vytvořil uzavřený korzující prstenec hustých několikastupů po celé délce pěší zóny od ústí Panské ulice po Můstek. Asi dva tisíce občanů tímto způsobem důstojně a pokojně připomnělo neuspokojivou situaci lidských práv v Československu. Několik manifestujících se procházelo s respirátory na obličeji. Přítomné hlídky VB namátkou kontrolovaly občanské průkazy. Příslušníci StB zabavovali filmy z fotoaparátů a nejméně ve dvou případech fotoaparáty poškodili. Kolem 17,30 začali odcházející účastníci korza podepisovat u automatu Koruna petice za osvobození Ivana Jirouse, na podporu stanoviska maďarské vlády ve sporu o dostavbu SVD Gabčíkovo-Nagymaros a celosvětovou petici hnutí Greenpeace za záchranu tropických dešťových pralesů.

Zadržení Hany a Petra Holcnerových

Dne 21. června ve 13,30 hodin byli v Brně na náměstí Svobody zadrženi manželé Petr a Hana Holcnerovi. Dva příslušníci StB je předvedli na okružek VB do Běhounské ulice, kde byli oba přes protesty podrobeni nezákonné osobní prohlídce. Haně Holcnerové bylo při ní odebráno 365 kusů letáků, informujících o případu Petra Cibulky, 19 kusů letáků, vysvětlujících činnost NMS, několik kusů letáků proti vojenským dětským hračkám, několik osobních dopisů a dva bloky s osobními poznámkami. Petru Holcnerovi byl odňat jeden exemplář časopisu Sport. V 17 hodin byli manželé Holcnerovi společně propuštěni.

Policejní zásah proti ekologické manifestaci

Dne 21.6. proběhla v pražské Královské oboře ekologická manifestace za záchranu této obory, zvané Stromovka. Manifestace se konala mezi 17. a 18,30 hodinou, zúčastnilo se jí asi 250 převážně mladých lidí. Hlavní průvod pochodoval od Parku kultury a oddechu J. Fučíka k bývalé zahradní restauraci. Účastníci nesli transparenty s nápisy "Na pomoc Stromovce", "Nedáme stromovku", "Nechceme dálnici" a "Ať žijí české stromy". U zahradní restaurace byla přečtena rezoluce, protestující proti vystavbě šestiproudé dálnice, která má podle projektu vést právě Stromovkou. Rezoluce vypočítává ekologické škody, které by uskutečněním projektu vznikly.

Odvolává se i na nesouhlasné stanovisko pražského městského výboru Českého svazu ochránců přírody, Ústavu krajinné ekologie ČSAV a komise pro životní prostředí MV SSM. Po dvacet minut, během podepisování rezoluce, skandovali účastníci za rytmického potlesku hesla: "Stromovku nedáme", "My chceme dejchat", "Neničte Stromovku", "Kyalík je i pro vás", "Pusíte Placáka", "Pryč se smogem", "Příští tejdén zase", "Ať je nás víc".

Od počátku byla manifestace sledována několika desítkami příslušníků SNB v civilu i v uniformách. Účastníky manifestace fotografovali a filmovali. U zahradní restaurace, ještě před čtením rezoluce, zadrželi a odvedli Petra Placáka, představitele Českých dětí, které k manifestaci vyzvaly. Čtyři příslušníci StB ho zavezli do křivoklátských lesů, kde ho surově zbili a ponechali svému osudu. Do Prahy se vrátil ve večerních hodinách. Před zahradní restaurací se pracovníci StB zmocnili dvou podpisových archů s rezolucí a asi stem podpisů.

Na posledních dvou stech metrech pochodu projížděla okolo průvodu policejní auta a z tiampačů se oznamovalo, že shromáždění je neohlášené, a tudíž nezákonné, a proto se mají občané rozejít. Příslušníci VB začali účastníky manifestace hojně legitimovat a v závěru jich šest zadrželi na místním oddělení VB, odkud je po krátkém výslechu propustili. Václava Žufana jeden příslušník StB ve Stromovce několikrát surově uhodil do břicha a do obličeje. Příslušník StB Jiří Duba dalšího účastníka manifestace pronásledoval a poté, co ho dostihl, fyzicky ho napadl. Když se jeden dospělý účastník zastal 13letého chlapce, kterého chtěli policisté zadržet, byl místo chlapce odveden sám.

Brutalita policie byla nepochopitelná vzhledem k tomu, že šlo o ekologickou akci a že bylo přítomno hodně dětí.

*

Zprávy ze SSSR (převzato z VIA)

Situace v Gruzii

V mnohých městech a vesnicích Gruzie probíhají skupinové hladovky a stávky vsadě na podporu požadavku, aby gruzínští branci vykonávali vojenskou službu pouze na území Gruzie. Od 4. a 5. 6. jsou tyto akce hlášeny z 28 měst. Podle informací z Charkova odmítá kolem sedmdesáti gruzínských branců místní posádky složit vojenskou přísahu dokud nebudou převezeni ke službě v Gruzii.

Po dohodě společenských a nezávislých skupin předložilo všech 90 gruzínských poslanců Sjezdu lidových poslanců v Moskvě společný dokument, ve kterém žádají, aby připojení Gruzie k Rusku v únoru 1921 bylo prohlášeno za akt anexe, aby byly vyšetřeny okolnosti tbiliských událostí z 9. 4. za účasti OSN a aby bylo uznáno právo vykonávat vojenskou službu pro gruzínské brance v Gruzii. Dokument podepsal i první tajemník ÚV KS Gruzie Gumbaridze.

Zahraniční i domácí toxikologové konečně s úspěchem léčí pacienty zasažené plynem z 9. 4. K 10. 6. bylo hospitalizováno ještě kolem 300 osob, celkem ošetřeno kolem 4500.

V gruzínské televizi vystoupili dva z poslanců sjezdu, Bachradze a Tabukašvili. V tříhodinovém programu popisovali jednání sjezdu. Bachradze uvedl, že na sjezdu je všechno, kromě demokracie a pluralismu. Vysoce ocenil klid, cílevědomost a jednotu, s jakou vystupují pobaltští delegáti.

Tbiliský tisk zveřejnil výsledky šetření komise Nejvyššího sovětu SSSR o událostech z 9. 4. v Tbilisi, jejíž práce se zúčastnily i gruzínské vědeckovýzkumné ústavy. Konstatuje se v ní, že došlo k několikerému porušení ústavy. Osobní vinu má náměstek ministra obrany SSSR, považuje se za prokázané, že osobně zasažen armády řídil.

Prohlášení Sdružení nezávislých psychiatrů (NPA)

NPA oznámilo v Moskvě, že od 12. 4. do 6. 6. 1989 bylo v jeho ordinaci, která pracuje jednou až dvakrát týdně, vyšetřeno na vlastní žádost 44 osob, které měly za to, že byly nebo ještě jsou oběťmi zneužití oficiální psychiatrie. Komisionálním vyšetřením bylo zjištěno, že 7 osob je zcela zdravých, 17 osob je zdravých s jistými zvláštnostmi charakteru nebo osobnosti, 9 osob je v mezním stavu a 11 osob je psychicky nemocných.

Rezoluce Klubu nezávislého tisku

Klub nezávislého tisku, sdružující přes třicet periodik, vydal na svém čtvrtém zasedání rezoluci, ve které popisuje pokračování a v některých oblastech i zesílení perzekucí proti nezávislému tisku. Je uvedeno několik desítek příkladů. Klub protestuje proti těmto útokům a žádá zrušení protidemokratických výnosů prezidia Nejvyššího sovětu SSSR z 31.3. a 8.4.1989, navrácení očněných věcí, a finanční náhradu nezávislým novinářům, kteří díky šikanování úřadů utrpěli hmotnou škodu.

Ustavující setkání Celoukrajinské společnosti obětí represí

V Kyjevě se v rámci ukrajinské části společnosti Memorial ustavila CSOR. Přijímá členy bez ohledu na to, zda byli nebo nebyli rehabilitováni. Žádá osvobození a plnou rehabilitaci všech politických vězňů. Setkání přijalo řadu rezolucí, dopis sjezdu Lidových poslanců, podporující stanovisko Andreje Sacharova a dopis na podporu gruzínskeho lidu. Setkání se konalo v parku, protože vedení Domu umělců na nátlak úřadů zrušilo smlouvu na pronajatý sál.

Večer pronásledovaných básníků

6.6. se v moskevském kulturním domě Rudý textilák konal večer "Odsuzované slovo", kde byly čteny texty básníků, vězněných od 30. do 80. let.

Protest z Lotyšska proti represím v Číně

5.6. zaslaly Lotyšský výbor sociální ochrany, lotyšská skupina Helsinky 86 a řada jednotlivců dopis ÚV KS Číny a nejvyšším sovětským orgánům, v němž se solidarizují s čínskými studenty.

Výnosy o rehabilitaci v Lotyšsku

8.6. přijalo prezidium Nejvyššího sovětu Lotyšské SSR výnos o tom, že 14.červenem se vyhlásuje dnem památky obětí stalinských represí a výnos o rehabilitaci občanů, deportovaných z území Lotyšské SSR ve 40. a 50. letech. Tím byly zrušeny výnosy z 50.let, jak například výnos z 5.10.1957, jímž se zakazovalo vrátit se na území Lotyšské SSR bývalým vedoucím činitelům buržoazních stran a vlád, činitelům antisocialistických organizací a aktivním účastníkům lotyšského nacionalistického podzemí, kteří byli odsouzeni a vykonali trest.

Vznik švýcarského Fondu Expres-Chroniky

Dne 5.6. vznikl pod správou Anatolije Korjagina ve švýcarské bance Crédit Suisse Fond Expres Chroniky, který s pomocí soukromých příspěvků podporuje práci a rozšiřování tohoto sovětského nezávislého týdeníku ve světě.

Situace v Arménii

Stávková vlna, která začala 21.5. u jerevanského Matenadaranu, byla na návrh Výboru Karabašského hnutí 7.6. ukončena. Požadovala propuštění Arkadije Manučarova, člena Rady ředitelů ve Stěpanakertu. Od 3.6. na stejném místě požadují stávkou všedě arménští branci uzákonění práva vykonávat vojenskou službu na území Arménie a účastnit se tak práci na odstraňování následků zemětřesení.

Situace ve Stěpanakertu

Pokračuje generální stávka, započatá už 3.5. Na náměstí Vítězství jsou denně pořádány mítinky, které posuzují průběh Sjezdu lidových poslanců. Ve dnech 6. a 7.6. byl hlavním tématem požadavek osvobození Arkadije Manučarova z vězení. Dne 8.6. byli organizátoři mítinků vyzváni, aby se postavili na Výbor zvláštní správy oblasti. Činitelé výboru je přemlouvali, aby nepokračovali v organizování masových shromáždění s tím, že existují informace, které naznačují, že v nejbližších dnech může dojít k provokaci, která by mohla mít za následek oběti na lidských životech. Aktivisté podobný nátlak odmítli. V pátek 9.6. se uskutečnil velký mítink, na kterém byl posuzován průběh a výsledky Sjezdu lidových poslanců. Bylo rozhodnuto pokračovat v generální stávce až do setkání poslanců z Náhorního Karabachu s předsedou prezidia Nejvyššího sovětu SSSR a další taktiku boje za požadavky oblasti určit podle výsledků tohoto setkání.
